

el cartipàs

ciutat, patrimoni, memòria

núm. 129 / Olot, novembre 2020

Coordinació: Antoni Mayans i Xavier Puigvert • Edició: Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot i Arxiu Comarcal de la Garrotxa

OPINIÓ / CINECLUBISME: EL PÚBLIC S'ORGANITZA

Cineclubisme: el públic s'organitza és el títol de l'exposició que es va fer l'any passat a la Filmoteca de Catalunya per commemorar el 40è aniversari de la Federació Catalana de Cineclubs. El comissari, Juan Manuel García, deia: "El públic s'organitza per veure el cinema que vol i forma un cineclub per intercanviar experiències".

Aquest any se celebren els quaranta anys ininterromputs del Cine Club Olot, atès que de cineclubs a Olot, amb el mateix nom, n'hi havia abans; concretament, el primer data de l'any 1955. Aprofitant l'avinentsa d'aquesta celebració, doncs, és un bon moment per reflexionar sobre quina funció ha tingut i té el cineclubisme, especialment a la ciutat d'Olot.

Les primeres referències que es tenen d'experiències cineclubistes a Occident daten dels anys 10 del segle XX, quan es comencen a reunir grups d'espectadors per veure i comentar films. Durant molts anys, també a Olot, els cineclubs es van dedicar a promoure l'estudi i la difusió de la cultura cinematogràfica comentant les pel·lícules exhibides. Però aquestes presentacions i/o col·loquis que trobem en l'origen del cineclubisme, i que formaven part de les seves atribucions, amb el temps s'acaben convertint en un fet esporàdic. El Cine Club Olot, per exemple, a partir dels anys 80, s'especialitza més a exhibir el cinema que no arriba a la ciutat –perquè es troba fora dels circuits comercials–, que no pas a organitzar presentacions i col·loquis. Les entitats segueixen promocionant la

cultura cinematogràfica, però donant altres eines per al seu estudi, com programes de mà amb informació, xerrades i conferències sobre cinema, cicles temàtics, etc.

Ja arribant als nostres dies, tot aquest treball anterior cada cop és més esporàdic, i el tret que defineix més bé els cineclubs catalans l'any 2020 és el d'exhibir pel·lícules amb poc recorregut comercial i sempre en versió original subtítulada. Alguns fan cicles temàtics i recuperen, de tant en tant, clàssics. D'altres no, i se centren més en l'actualitat. La presència de col·loquis esdevé pràcticament nul·la, tot i que, de vegades, es fa alguna presentació.

Fora bo preguntar-se si aquests canvis suposen una mancança, o tan sols s'han transformat les mirades al llarg dels anys. Per contestar, em venen al cap dues possibilitats: definir com podria ser i com és el Cine Club Olot en l'actualitat.

Si el capitalisme no hagués mercantilitzat el cinema, ni hagués promogut una infantilització massiva, i una dessimolització a gran escala; si la cultura no hagués estat titllada d'elitista tan sols per ser minoritària; si acceptem, com diu el filòsof Anselm Jappe, que no són les obres les que han de complaure l'home, sinó que són els homes els qui han d'estar a l'alçada de les obres... Per tot això, els divendres a la nit, a Olot, i gràcies al Cine Club Olot, podrien ser el refugi d'aquells que, atrets per l'espectacularitat del silenci compartit, per la gran panta-

lla, pel so embolcallant, gaudissin dels films clàssics i actuals marcats amb el segell d'exigents, lents, profunds, llargs, o per què no, amables, perquè gràcies a aquestes pel·lícules podrien sortir durant uns instants del "jo" i contemplar un món superior com és el de les obres d'art.

Ara bé, quin és el cineclub possible en el moment cultural actual? Crec que la tasca que fan els integrants del Cine Club Olot d'ara és més difícil que la dels que els va tocar viure la dictadura i la transició. Per què? Perquè ara, els films "exigents" no tenen pràcticament distribució; perquè pocs espectadors actuals estan disposats a veure films "exigents"; perquè comptades persones s'interessarien per un col·loqui posterior a la pel·lícula, i perquè, probablement sense públic difícilment hi ha ànims per mantenir una entitat de forma altruista. No oblidem les plataformes de cinema per Internet, un desavantatge més gran que quan va aparèixer la televisió. La Covid-19 és un tema a part.

Per tant, sí que crec que hi ha una mancança estructural en tots els àmbits culturals que el Cine Club Olot no pot defugir. O potser sí? Acabaran sobrevivint només les sales de cinema especialitzades si les plataformes guanyen el pols a les distribuïdores? Qui anirà a veure cinema a una sala de cinema? No serà precisament el públic més exigent, més entregat al cinema com un art i no com un espectacle?

NÈLIDA D. RUIZ DE LOS PAÑOS

ANIVERSARI / CENTENARI DE LA MORT DEL MESTRE JOAN ARNAUS

El 22 de novembre de fa cent anys, moria a la seva població natal Joan Arnaus Gros, mestre de l'Escola Oficial Municipal d'Olot durant 38 anys. Nascut a Sant Feliu Sasserra, al Bages, i després d'haver exercit a Esparraguer, el mestre Arnaus es va fer càrrec de l'escola de pàrvuls de l'Hospici l'any 1876 i hi va formar la mainada fins a la seva jubilació, el 1914.

L'historiador olotí Joaquim Danés i

Torras, que en fou alumne, el recordava com un home alt i gros que "tenia una ànima d'infant plenament adaptada al tracte constant dels pàrvuls". Les seves aptituds pedagògiques li van conferir un gran prestigi i li van ser reconegudes amb el càrrec de president honorari de l'Associació de Mestres del Partit Judicial d'Olot. També va ser proposat per a la creu de l'orde civil d'Alfons XII per mèrits docents.

ACCA: COLECCIÓN FOTOGRAFOS DE JOSE M. DOU CAMP

MONOGRAFIES

Amb les persones. Consorci d'Acció Social de la Garrotxa. Memòria 2019, Olot: Consorci d'Acció Social de la Garrotxa, 2020, 57 p.

Amb les persones. Consorci d'Acció Social de la Garrotxa. Memòria 2019. Pla per a la Inclusió i la Cohesió Social (Atenció a la Comunitat), Olot: Consorci d'Acció Social de la Garrotxa, 2020, 39 p.

AMICS DE LES LLETRES GARROTXINES,
25 anys. Antologia poètica, Sant Joan les Fonts: Editorial Oliveras, 2020, 214 p.

BASSOLS, Emília i MANERA, Robert,
Nicaragua, 2008-2009. Novembre, desembre i gener, la Vall d'en Bas: Emília Bassols, 2019, 107 p.
Edició no venal.

3r *Concurs de Poesia Eroticoamorosa d'Olot*, Sant Joan les Fonts: Editorial Oliveras, 2020, 46 p.

11è *Concurs Literari de Relats Curts*, les Preses: l'Ajuntament, 2020, 11 p.

XLV *Concurs Literari Infantil i Juvenil de la Garrotxa 2020*, Olot: Òmnium Cultural de la Garrotxa, 2020, 75 p.

Consulta participativa sobre el patrimoni natural de Sant Feliu de Pallerols. Informe final octubre 2019. Recomanacions finals, Sant Feliu de Pallerols: l'Ajuntament, 2020, 7 p.

JACARILLA, Marla,
100 maneres de perdre el temps, la Vall de Bianya: l'Ajuntament i Binari, 2020, 23 p.

LOYOLA, Aitzol i KAREAGA, Arianne,
La Fageda: Un proyecto socio-empresarial rentable y con corazón, Arrasate: Mondragon Unibertsitatea, 2020, 57 p. (Cuaderno Lanki; 14).
També hi ha una versió en eusquera.

MATAS, Roser,
Do Not Mess with the Circle of Life, Berlín: Magink, 2019, [47] p.
Il·lustracions. Text de Masoud Malekyari.

MATAS, Roser,
Happy New Year, Berlín: Magink, 2019, [38] p.
Il·lustracions. Text de Payam Ebrahimi.

Observatori del Paisatge de Catalunya. Quinze anys, Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya, 2020, 59 p.

L'Observatori per al Desenvolupament Sostenible de la Garrotxa 2020, Olot: DinàmiG et al., 2020, 71 p.

PIBERNAT, Ernest,
El Mont. Dessota un cel, Figueres: Edicions Cal·lígraf, 2020, 77 p.

PIÉ, Asun,
Cossos i ments. La dignitat de la diferència, Olot: Institut Municipal de Cultura d'Olot, 2020, 79 p.

POLICARP, Jordi,
Res no serà igual, Sant Joan les Fonts: Edicions Oliveras, 2020, 115 p.

SOLER, Toni,
Un bon cel. El zelador d'Olot i la banalitat de la mort, Barcelona: La Campana, 2020, 171 p.

VERGÉS, Salvador,
La llanterna de Montmartre, Barcelona: Viena, 2020, 337 p.

VILA, Anna M.,
Retalls de vides. 40 relats i microrelats, Sant Joan les Fonts: Edicions Oliveras, 2020, 104 p.

VILA, Conrad,
Lull d'Horus. La sorra, Sant Joan les Fonts: Edicions Oliveras, 2020, 148 p.

VILLAGRASA, Fèlix,
Una revisió de la Renaixença. Ramon Martí d'Eixalà i els germans

Estorch i Siqués, Subirats: Bombarda Edicions, 2020, 181 p.

ARTICLES

AGUSTÍ, Bibiana i DÍAZ-CARVAJAL, Antònia,
"Estratègies funeràries i salut en una població emporitana d'època tardoantiga", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, núm. 50, 2019, p. 11-33.

AGUSTÍ, Bibiana i PUIG, Anna M.,
"Dues inhumacions singulars en el context funerari del convent dels Caputxins de Figueres", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, núm. 50, 2019, p. 55-76.

CASACUBERTA, Margarida i IDM-HAND, Fatiha,
"Redes entre dos mundos: el caso Jaime Sabartés y Gual-José Mora-Guarnido", dins Margarida CASACUBERTA et al. (ed.), *Lugares y figuras del exilio republicano del 39*, Brussel·les: Peter Lang, 2020, p. 225-241.

CASADEMONT, Xavier i SOLENCH, Xavier,
"El rol del treball social a la Xarxa de Salut Mental i Addiccions (XSA-MiA) de Girona", *RTS. Revista de Treball Social*, núm. 217, desembre 2019, p. 69-88.

CASADEMONT, Xavier; PRIETO, Òscar et al.,
"Democràcia directa local: Consideracions sobre les consultes municipals", *Revista Catalana de Dret Públic*, núm. 57, 2018, p. 1-16.

CASADEMONT, Xavier; PRIETO, Òscar et al.,
"Consultas ciudadanas locales. Entre la legitimación gubernamental y el empoderamiento ciudadano", *Revista de Gestión Pública*, vol. 8/1, gener-juny 2019, p. 9-42.

CASTAÑER, Mita i MARTÍN-UCEDA, Javier,
"Ciutat i país: la dualitat en l'articulació territorial i construcció de Catalunya", dins *La construcció del territori: geografia, identitat i usos polítics. Actes de l'XI Congrés de la CCEPC*, Valls: Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana-Institut Ramon Muntaner-

Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 2019, p. 67-77.

CLUB POLIESPORTIU SANTJOANENC,

"El pregó de les festes de Sant Joan", *El Soroll de les Fonts*, núm. 70, desembre 2019, p. 46-49.

DALMAU, Antoni i GUTIÉRREZ, Jesús,

"Ramon Carreras i Jaume, d'Igualada a Olot i a l'exili de França", *Revista d'Igualada*, núm. 63, desembre 2019, p. 21-29.

DOMÈNECH, Joan,

"Gabriel Alcalde, un investigador de primer nivell", *Revista de Girona*, núm. 321, juliol-agost 2020, p. 44-46.

DORCA, Jordi,

"Educar la mirada dels alumnes", *Revista de Girona*, núm. 319, març-abril 2020, p. 105.

DORCA, Jordi,

"La traïció de les pantalles", *Revista de Girona*, núm. 321, juliol-agost 2020, p. 107.

DORCA, Jordi,

"Conèixer l'ERAM. Un recorregut per l'Escola de Realització Audiovisual i Multimèdia", *Revista de Girona*, núm. 302, maig-juny 2019, p. 24-27.

FEU, Jordi,

"El pregó de les festes de Sant Joan", *El Soroll de les Fonts*, núm. 68, desembre 2018, p. 44-49.

FEU, Jordi,

"El medi rural a la Catalunya del segle XXI: realitat actual i perspectives de futur", *Perspectiva Escolar*, núm. 403, gener-febrer 2019, p. 6-10.

FEU, Jordi i ABRIL, Paco,

"Gender perspective as a dimension of a democracy in schools", *Profesorado*, vol. 24/1, 2020, p. 1-21.

FEU, Jordi; CASADEMONT, Xavier i PRIETO, Òscar,

"'El tenia al cap recordant-me que persistís'. El paper de la tutoria en la formació de la joventut immigrant. Expectatives", *Pedagogia i Treball Social*, vol. 8/2, 2019, p. 4-25.

GIRONA, Ramon,

"Como braceando en el vacío. Cartas de Herminio y Néstor Almen-dros a Josep Ferrater Mora", dins Margarida CASACUBERTA et al. (ed.), *Lugares y figuras del exilio republicano del 39...*, p. 173-191.

"Història de la publicació municipal", *L'Hostolenc*, núm. 50, gener-maig 2020, p. 38-39.

LLAGOSTERA, Antoni,

"Relacions frontereres dels municipis gironins i les comunes franceses", dins *La construcció del territori: geografia, identitat i usos polítics...*, p. 275-302.

LLEONART, Sandra,

"Les nàïades del Molinot i el Molí i els efectes del temporal Glòria", *Sant Aniol Informa*, núm. 168, gener-juny 2020, p. 17-19.

MURLÀ, Josep,

"Sant Martí de Solamal, la confraria del Roser i el llegat del Dr. Josep Ferrussola", *Bisania*, núm. 27, febrer 2020, p. 17-19.

MURLÀ, Josep,

"Marques i patents d'emprenedors d'Olot", *La Comarca d'Olot*, núm. 2039, 3 de setembre de 2020, p. 72-98.

NADAL, Joaquim,

"Via Crucis i salvament de la Vera Creu (1936-1940) (Vilabertran-Figuera-Olot-París-Girona-Vilabertran)", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, núm. 50, 2019, p. 157-171.

PUJOLAR, Joan,

"La SOCS: una mirada al futur", *Societat Catalana de Sociolingüística*, núm. 29, 2019, p. 217-225.

SALA, Joan,

"L'arrelament popular de la faràndula olotina", *Revista de Girona*, núm. 302, maig-juny 2019, p. 80-85.

VILAR, Josep,

"Oda a Oix", *El Brull. Revista de Montagut i Oix*, núm. 38, maig 2020, p. 34-36.

BREVIARI

Acaba de publicar-se el número 26 de la revista cultural **Les Garrotxes**. En l'apartat d'actualitat de la revista, Francesc Ginabreda repassa els quasi 50 anys de la Cooperativa Verntallat de la Vall d'en Bas; Clara Pedrosa entrevista Toti Juanola, pastor a Rocabrú; Ramon Estéban conversa amb Carme Simon, bibliotecària i editora olotina; Mònica Font parla amb l'àvia centenària Conxita de Turon, a la Vall de Bianya, i Jordi Altesa, amb Francesc Ricart, de la Cot.

El dossier central, coordinat pel periodista Jordi Nierga, està dedicat al món de la pedra, la mineria i la calç. Pel que fa a la Garrotxa, Llorenç Planagumà detalla l'aprofitament dels recursos lítics a la Garrotxa, mentre que Xavier Valeri, Joan Carreres, Pere Cerro, Paula Núñez, Ester Carreras, Marta Carbonés i Xavier Solà se centren en les explotacions de diversos tipus de pedra a Sant Joan les Fonts, l'Alta Garrotxa, Beuda, Castellfolli de la Roca, Sant Jaume de Llierca, les Planes d'Hostoles i Sant Feliu de Pallerols, respectivament. Pel que fa a personatges, Pere Cerro entrevista un escultor d'alabastre de Maià de Montcal i un treballador de la pedra de guix del municipi de Beuda; Josep Vilar ens apropa a les figures de dos calciners de Beuda amb molta experiència; Jordi Nierga i Paula Núñez parlen amb dos picapedrers formats a Castellfolli de la Roca, i Ramon Estéban Bochaca, amb el darrer picapedrer d'en Bas. Finalment, Marta Masó i Anna Noguer il·lustren en sengles entrevistes a experts l'aprofitament de la pedra pels paretscaires i la recerca d'aigua del subsòl per part dels saurins.

En l'apartat de patrimoni, Joan Sala es passeja per les fonts urbanes d'Olot; Santi Soler estudia l'activitat d'un noble i bandoler de Tortellà en el segle XVII; Josep Valls reivindica els mètodes de conserva alimentària tradicionals, i Ester Sala estudia el recurs remeier local als cítrics. A la secció d'itineraris, Sònia Tubert ens mena cap a Sant Aniol de Finestres, i Joaquim Agustí, cap a Sant Silvestre del Mor. En la memòria fotogràfica, coordinada per Quim Roca, es recullen imatges de fàbriques i tallers tèxtils

JOAN BARNADAS (joan.barnadas@gmail.com)

Quan la injustícia et persegueix, l'exili no sembla una mala opció. Però mai és un camí de roses. Els articles setmanals que Ramon Pla i Coral (Olot, 1906-1981), director i ànima dels setmanaris republicans dels anys 30, va escriure a les acaballes de la darrera dictadura a la revista *Olot-Misión*, i que les Edicions Municipals varen recollir en un llibre imprescindible, *Memòries de guerra i de l'exili i altres escrits*, ens permeten tenir molta informació i ser-ne més conscients.

En finalitzar la guerra, els soldats de l'exèrcit republicà que no varen poder fugir Pirineus enllà varen ser internats en camps de treball. El soldat Ramon Pla i Coral va passar de l'hospital de Monsó, on es recuperava d'un brot de reuma, a l'inhòspit camp de Barbastre. "Ens vèiem obligats a dormir a terra, sobre les llambordes. Feia fred en aquells tros d'Aragó. [...] Els presoners eren guardats per una mena de *cabos de vara* carregats de mala llet. Per un tres i no res, sense pensar-s'hi gens ni mica repartien bastonades a tort i a dret, com si gaudissin pegant". Dels camps se'n sortia presentant avals de ciutadans afins al règim, però no era garantia de tornar a casa. Si els nois estaven encara en edat militar, eren obligats a fer de nou el servei militar. Una vegada llicenciat, "vaig assabentar-me dels olotins que havien empresonat, dels que s'havien exiliat i de les mil arbitrarietats i vexacions de què eren víctimes per part de les flamants autoritats locals", i va optar per l'exili. Arribat a França, va ser internat al camp de concentració de Sant Cebrià, a la platja d'Argelers. D'allà en va sortir en plena

guerra mundial integrat en una Companyia de Treballadors Espanyols, que va ser traslladada al departament de Deux Sèvres per construir un polvorí "a canvi d'un reduït sou, menjar i ració de tabac". Quan l'exèrcit alemany va envair el nord de França, Pla va marxar amb altres republicans primer cap a Angulema i després cap a Bordeus, on va ser llogat per l'Organització Todt de l'exèrcit alemany en unes obres de fortificació. Però un accident laboral el va deixar paralytat, sense possibilitats de tornar a agafar el pic i la pala. Aleshores, va marxar cap a París, encara ocupada pels alemanys. Només d'arribar va ser detingut i ingressat en el camp de Compiègne i d'allà a un vagó que el transportava a Alemanya, possiblement al camp de Buchenwald. Va tenir la sort de poder escapar del tren i es va dirigir a Berlín. A la capital d'Alemanya va treballar en un taller fins que varen entrar els tancs soviètics. "El dia 1 de maig les autoritats russes ens donaren l'ordre d'abandonar el camp i dirigir-nos a l'oest en espera de ser evacuats cadascú al seu país d'origen". A París es va acomiadar dels companys francesos amb els quals havia compartit barraca els darrers tres anys i va decidir continuar fins a casa. "Estava cansat de córrer d'ací d'allà i sempre en guerra (...) Després de nou anys de no haver conegut la pau, qui no tindria ànsia d'anar a cercar el repòs de casa?". Arribat a Port-bou, va ser conduït a la delegació de policia de Figueres i d'allà a la presó de Figueres. "El meu exili havia durat sis anys, un mes i un dia".

El 24 de setembre de 1945 va arribar a casa.

UN TOC AMB EL PEHOC / OLOT EN LA CRUÏLLA DE 1719-1720

El primer Borbó, Felip V, va violar unilateralment els acords d'Utrecht quan va atacar, l'any 1718, Sicília i Sardènia. El 2 d'agost del mateix any es formava la Quàdruple Aliança, integrada per França, Gran Bretanya, l'Imperi austríac i Holanda, que va declarar la guerra al monarca espanyol. Catalunya va tornar a ser un escenari bèl·lic més durant aquest conflicte, que s'allargà fins a les paus de 1720, signada a la Haia, i de 1721, signada a Madrid. Olot també es va veure afectat per accions militars que, a la vegada, van donar pas a canvis polítics efímers.

L'acció militar més destacada la protagonitzà un contingent de miquelets contraris a Felip V, sota les ordres del comandant Francesc Bernich, natural de Banyoles, que ocupà Olot durant unes hores la nit del 29 de juny de 1719. Aquest fet i les seves conseqüències han estat explicats pel company del PEHOC Miquel Puig i Reixach, per Josep Maria Torras i Ribé, i per l'amic Toni Muñoz i qui signa aquest article. El cas és que els assaltants van ocupar Can Trinchèria i van arribar a fer presoners els germans Trinchèria, Blai i Josep. A les vuit del matí següent, Bernich i les seves tropes es retiraren cap a Castellfollit i es van endur els presoners amb ells. El comandant Bernich tornà a Olot el 9 de juliol i donà ordre que la vila tornés a l'ordenament municipal previ al Decret de Nova Planta

borbònic. El mateix passà a Camprodon, la Pobla de Segur, Ripoll i Puigcerdà, entre d'altres viles catalanes, i, en el cas concret de la Garrotxa, a la Vall d'Hostoles, Santa Pau, Riudaura i la Vall de Bianya. A conseqüència d'aquests fets, durant mig any, Olot es regí per les normes tradicionals.

Fetes les paus entre els contendents europeus, la represió borbònica s'abaté de nou sobre el país i sobre la mateixa vila d'Olot, tal com Antoni Desvalls, exiliat a Viena i ex-comandant suprem de l'exèrcit català de l'interior durant la Guerra dels Catalans (1713-1715), havia pronosticat. El febrer de 1720, el coronel borbònic Isidre Pou de Jafre va fer processar tota la població de la vila amb l'excusa de la seva participació en els fets abans esmentats. Segurament, a conseqüència d'aquest procés judicial, com assenyalava recent-

ment Miquel Puig, el 6 de febrer de 1720 van ser penjats 10 homes a les forques llavors instal·lades al Firal d'Olot. Aquestes forques hi romangueren, com a element intimidador, al mateix Firal, una dècada més, fins que foren traslladades al Firal Petit, segons ha recollit i explicat Josep Maria Torras i Ribé.

JOSEP CATÀ I TUR

Membre del PEHOC i de la Societat Catalana d'Estudis Històrics

On devia viure en Xavier Nogués? Quan era molt jove-neta i anava a “dibuix” (a l’Escola de Belles Arts) als vespres, ens agradava, a les meves amigues i a mi, treure el nas per les sales que donaven al claustre del Carme i mirar què hi havia a dins. Recordo –i no sé si deu ser un fals record– que una vegada, a la sala de gravat, vam poder-hi veure les planxes dels aiguafortos de qui havia estat professor de l’Escola Superior de Paisatge durant els anys de la República. Des d’aleshores, he de dir que m’he anat trobant el seu nom i, sobretot, els seus ninots. Els de *La Catalunya pintoresca* (1919), sí, i els de *50 ninots* (1922), que, en ple Noucentisme, estrafeien –s’ha dit que amablement– la imatge “oficial” de la Catalunya Ciutat.

Xavier Nogués, professor de gravat, vivia a Olot quan va esclatar la guerra. Casa seva es va convertir en un punt de trobada dels artistes, funcionaris i polítics barcelonins que van arribar a la ciutat acompanyant els fons d’art dels Museus d’Art de Barcelona que la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya va dipositar a l’església de Sant Esteve per preservar-los dels bombardeigs. Un d’aquests artistes era l’escriptor Xavier Benguerel. Tenia el curiós encàrrec, per part del conseller Carles Pi i Sunyer, d’escriure a quatre mans, a Olot, amb Joan Oliver, una obra de teatre sobre la figura del Comte Arnau que va restar inacabada.

No és estrany, doncs, que titulés “Olot, meravellosa terra” l’article que va publicar a la revista *Meridià* el 14 de desembre de 1938, ben bé al final de la guerra, sobre l’oasi de pau on havien tingut la sort d’anar a parar, sobretot si es comparava amb la situació de l’afamada i bombardejada Barcelona o amb el front. I, al bell centre d’aquell oasi, hi havia la casa de Xavier Nogués. D’aquest article, dividit en dues parts, en vaig parlar fa temps en un altre *El Cartipàs* (2009). Aleshores, em vaig centrar en l’ús elegíac dels tòpics del paisatge olotí que feia Benguerel per evocar un món que ja considerava perdut. La segona part, en canvi, la dedica a reportar “Una tarda de diumenge a casa de Xavier Nogués”:

“Som a casa de Xavier Nogués. Al seu entorn, ano-

teu-ho: Iu Pascual, Joan Oliver (Pere Quart), Francesc Labarta, Joaquim Borralleres, [Pere Bohigas] Tarragó i, exemple de gentilesa, la muller de l’amo del pis, la senyora Isabel. Borralleres porta el pendó de la conversa. Acordeonistes: Nogués i Labarta, Pascual i Tarragó porten un ciri (la senyora Isabel, un cafè i un sucre somniats!). Oliver i jo, junt amb les nostres mullers, veiem passar la processó. De tant en tant, tirem els nostres clavells i la nostra ginesta a la conversa. Renovem un dels diàlegs immortals de Catalunya: el de l’autèntica processó cívica de Sitges en ésser-hi entronitzat *El Greco*. (Borralleres, o l’anecdolari; Labarta o l’erudició.) Viarany indestriables ens porten al tema de la col·lecció Plandiura: talonaris de xecs americans, virior “radical” a l’hora de la venda de la col·lecció al Museu; Macià-Llimona: escenes inoblidables per a la història...”

Més tard fullegem els àlbums on les reproduccions de totes les obres de Xavier Nogués ens guien a través de la seva vida. Som dins el món de la *Catalunya pintoresca*. Ens passen per les mans els bigotis més fatxendes de tot el vuit-cents; uns cavalls per a exhibir-se en un circ ideal i per raptar les noies més temptadores del més pur cançoner; els bombins que han escongit les banyes més sumptuoses; els jaqués que han aviat més arnes del país; i, en unes pàgines especialment emotives, aquelles inoblidables colles de l’arròs dels diumenges amb piano de maneta i “coros” de Clavé.”

Més que acabar-lo, l’article s’extingeix. Uns punts suspensius finals busquen la complicitat del lector amb aquella colla d’intel·lectuals que assisteixen des d’Olot a l’acabament d’un món. Cap referència al paisatge. Una sala tancada i unes persones reunides al voltant d’una taula passant els fulls d’un llibre que, el desembre de 1938, ha esdevingut obsolet. És Xavier Nogués qui posa les últimes paraules a la conversa i a l’article, “resignadament”: “Tothom és més jove que jo”. I cap d’aquells intel·lectuals no pot contradir-lo. És una obvietat que el món de *La Catalunya pintoresca* ja no existeix. La pregunta, però, és una altra: és que mai havia arribat a existir?... On devia ser la casa de Xavier Nogués?

ELS NOMS DE LA TERRA / CAPELLADA EXPLÍCITA

XAVIER PUIGVERT I GURT

Quan topo amb un nom de la terra aparentment il·legible, tendixo a pensar que soc jo qui no el sap llegir. I ho crec perquè trobo que la cal·ligrafia toponímica sempre és impecable. Ara bé, tot i que és quan em fustigo que hi veig clar, també vull creure que en molts casos cal repartir la culpa entre el relator i el lector.

Si *Capellada*, per exemple, s’expliqués millor, ningú no el qualificaria de trencacaps. Aplicat a una extensa franja de terreny entre Beuda i Besalú, des de l’any mil apareix com a nom d’una riera i un riu, un estany i, finalment, un barri extramurs de la vila comtal. Manté un parentiu evident amb *Capellades*, a l’Anoia, on se’l vincula amb “capelló”, sinònim de balma. Però en quin mot singular es basa per adoptar la forma d’un col·lectiu sense sentit en els temps actuals? Tants capellons hi havia hagut allà en època medieval? Calia crear un topònim així per designar un conjunt de barrets escampats per terra? O potser anunciava un feix de capelles que no es donava enlloc més? Ni “capell” ni “capella” no poden explicar l’acumulació *Capellada*, perquè encara no s’utilitzaven en el llatí arromançat del segle desè. I “capelló” era i és una denominació desconeguda a la Garrotxa. Haurem de can-

viar l’enquadrament si en volem obtenir una imatge nítida.

La llicó alternativa és el llati tardà CAPELLA, diminutiu de CAPPA, utilitzat en el seu sentit originari de “caputxa d’una túnica”. El seu ús en toponímia sobta una mica perquè la metàfora encaputxada ja està ben representada en la toponímia catalana a partir de *Cugul* < CUCULLUS, “caputxo”, i el seu col·lectiu *Cugullada* < CUCULLATA, “lloc on abunden els caputxons”. A la Garrotxa, hi trobem *Cogolls* –*Cugulls* en els documents dels segles X i XI–, a les Planes d’Hostoles; *el Cogul* –*Cugul* en el segle XIII–, a Castellar de la Muntanya; *la muntanya de Cugul*, a Sant Aniol de Finestres, i *la serra Cuguleres*, entre Santa Pau i Sant Jaume de Llierca. S’aplicava a elevacions del terreny, per la qual cosa és probable que “capella” es reservés per als forats circulars i de parets verticals provocats per col·lapses de cavitats subterrànies que ocupen tot el territori anomenat *Capellada*. No són coves, ni esplugues, ni baumes, ni tutes, sinó dolines –una paraula eslava que han introduït els geòlegs del segle XX– que recorden una caputxa amb el vèrtex cap avall.

Ho veieu?: amb les ulleres adequades, el missatge toponímic s’entén bé.

El setembre del 1995, l'aleshores Junta d'Aigües, predecessora de l'actual Agència Catalana de l'Aigua, va elaborar un estudi hidràulic del Fluvià a la zona urbana d'Olot, des del pont de Sant Roc fins més enllà de la font de les Tries. L'objectiu era avaluar el comportament del riu en el seu recorregut urbà, de tal manera que es poguessin inferir les recomanacions necessàries per redactar un futur Pla especial. El procés d'elaboració de l'estudi va consistir, en una primera fase, en l'obtenció de 99 perfils topogràfics del riu per poder disposar de la descripció geomètrica i morfològica de la llera; a continuació es va elaborar una modelització matemàtica del règim hidràulic i, finalment, una simulació del comportament del riu per a diferents cabals. Els cabals màxims instantanis utilitzats en la modelització es van obtenir de l'estació d'aforament de les Tries, de la qual es tenen dades des del 1913. En l'apartat de resultats, l'estudi explicava per quines zones desbordaria el riu en funció dels diferents períodes de retorn. És especialment interessant veure com pel cabal dels 100 anys (calculat aleshores en 273,69 m³/s) el pont de les Mores esgotaria la secció útil i contribuiria a la inundació d'ambdós marges fluvials. Aquesta situació queda reflectida en l'estudi de la Junta d'Aigües amb una proposta ben clara: eliminar/substituir el pont de les Mores perquè

suposa un fre a la capacitat de desguàs del riu. Però, vet aquí que, vint-i-cinc anys després, el pont de les Mores, o pont de l'Eruga com se l'havia anomenat quan va ser construït a finals del segle XIX, encara hi és, i s'ha convertit en una tasca habitual dels serveis de protecció civil, quan baixa una riuada, fer treballar una màquina a deshora per retirar les restes vegetals retingudes en els quatre pilars del pont. El *Pla de gestió del risc d'inundacions a la comarca de la Garrotxa* (SIGMA, 2017) també recull la problemàtica associada al pont de les Mores i el descriu com un punt d'actuació prioritària perquè té "una secció hidràulica insuficient i un elevat risc de taponament". Curiosament, en l'edició d'enguany de l'Observatori per al Desenvolupament Sostenible de la Garrotxa es presentaven dades sobre les zones inundables d'Olot. Prenent la informació hidràulica i creuant-la amb la qualificació urbanística del sòl, s'arriba a la conclusió que, pel mateix període de retorn de 100 anys, la superfície de sòl urbà de la ciutat d'Olot inundada avui seria de 63,65 ha, la majoria de les quals situades al passeig de Sant Roc i a l'Eixample Malagrida.

Per minimitzar el risc d'inundació a Olot, cal incidir en les ribes fluvials a la ciutat i en la incidència que hi poden tenir les infraestructures existents, com seria el cas que ens ocupa, però molt més important encara és gestionar el riu aigües amunt. Cal evitar l'ocupació de les planes d'inundació de tal manera que aconseguim laminar la riuada i reduir la velocitat de l'aigua en entrar el riu a la ciutat. Alhora, convé millorar la qualitat de l'estructura i la composició del bosc de ribera, fent-lo més resilient a les riudes. El pont de les Mores és el més robust i contundent dels ponts de la ciutat d'Olot, és com un triceratop de pedra volcànica que, a més, està inclòs en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, però, tot i això, seria convenient prendre una decisió sobre el seu futur. Enguany, que es compleix el vuitantè aniversari de l'aigat d'Olot, hem de recordar que els passejos del Fluvià pels carrers de la ciutat, com molt bé sabem tots els olotins i olotines, solen entrar als annals de la història.

DIBUIXOS AMB EL COMPONEDOR / ES DEIA MARCEL

DOMÈNEC MOLI

El faulista, posat en la tessitura d'escriure en temps de males praxis pel, ja de per si mateix, complicat món de la salut i les limitacions humanes, manifesta que res no l'emociona tant com la mort d'aquells amics que són exemple de senzillesa i bonhomia. Aquell amic que una Nit de Nadal –quan encara pensàvem que la distància era una vacuna, quan encara no havíem obert els ulls a la nova normalitat i el món, ara sí, ja era un mocador– va caure, es va trencar aquest os dit fèmur, culpable de tantes absències de gent gran en el nostre passat, i l'ingressaren a la casa on es gestiona, un dia o un altre, la vida de molts amics, veïns i saludats. Ell era un home senzill, que volia viure fins als cent vint anys mentre fou conscient que la vida valia la pena. Havia treballat des de molt jove –que en aquells anys de la postguerra volia dir des que les mans pogueren empunyar una eina–, des que va aprendre que els pomers fan pomes i les cireres assenyalen la primavera. I, treballant, va anar assolint un lloc de confort emmig d'una societat on, cada dia més, el futur econòmic de molts es gestiona més amb papers i bolígrafs que amb martells i gavetes. Mai ningú no li va regalar res. Ja feia anys que havia entrat en la pau del *retiro*. Ara, l'únic desig era ajudar la seva família, escalar la

darrera muntanya de l'edat i assolir aquells cent vint anys que, sempre amb humor, reivindicava.

Però heus aquí que el conte que venia de la Xina –un país, per altra part, d'una gran tradició de contistes excel·lents, pensadors profunds i filòsofs de la quotidianitat– el va trobar sense arguments a l'hospital, la casa gran de la vida, i allà el va ferir de mort. El faulista recorda amb resignació indignada que ni tan sols va poder acompanyar l'amic, aquell home amb una vida de treball i senzillesa humana, en la seva darrera estada. Precisament ell, amb qui havia fet tants camins de curta distància i llargues converses. Era una enciclopèdia olotina, estimava aquesta comarca, coneixia una infinitat de conciutadans i el seu arbre genealògic, i ningú no li va poder dir "Fins ara, amic" el dia precisament dels adeus. Aquests darrers mesos han estat temps per oblidar, si això fos possible. El faulista, en canvi, no oblidarà mai el seu amic. Hauria estat bé que un dia qualsevol s'haguessin pogut asseure a la cadira de l'amistat per veure, una vegada més, la neu decorant les muntanyes que encerclen aquesta terra tan seva. Va fer el darrer camí sense amics.

Es deia Marcel. Però tothom el coneixia per Xel·lo. Marcel Masegur.

JOSEP M. MUÑOZ

La meua relació amb Olot no és pas de tota la vida. Hi vaig arribar ara farà vint anys, de la mà de la Mita, amb qui iniciava una nova vida als 40 anys. En tenia, això sí, un record d'infantesa, molt vague, d'una visita amb els meus pares en una data que no sé situar. La memòria de la mare, ara ja no tan fiable, m'hi pot ajudar poc: em diu que recorda haver vist la casa Solà-Morales, però el que li va fer més impressió va ser el Ball Pla, que li va semblar d'un classisme fora d'hores: ella que ve d'una ciutat relativament petita, com Tarragona, és més sensible a com es manifesten les aparences socials, i el Ball Pla era ja un anacronisme en aquells anys finals del franquisme, com aviat s'havia de demostrar. En canvi, d'aquella visita, jo només en tinc una imatge difusa, estranyament assolellada, d'un lloc on devíem anar a dinar, i que estic segur que era l'Hotel Montsacopa. Qui va incitar-nos a anar a Olot, per aquelles ja llunyanes festes del Tura, la mare no ho recorda, però la invitació devia tenir relació, amb tota seguretat, amb el fet que un bon amic dels pares, l'arquitecte Pau Monguió, tenia com a soci, al seu despatx barceloní del carrer Rector Ubach (llavors en dèiem "Pàrruco Ubach"), un arquitecte olotí, Francesc *Quico* Vayreda. Un primer lligam, doncs, i un primer nom olotí a retenir.

A partir d'aquell record tan vague, hi ha un buit molt considerable. Olot és durant molt de temps, per a mi i crec que per a bona part del meu entorn, una ciutat llunyana, fora dels circuits d'estiuatge de les classes mitjanes barcelonines, que buscaven la costa o llocs de muntanya més elevats, i que estava vinculada a uns estereotips molt determinats: d'un costat, era el lloc d'una escola pictòrica vinculada al paisatge (la "Barbizon catalana"), que la modernitat artística havia deixat, anava a dir que afortunadament, enrere; de l'altre, una ciutat conservadora de la "Catalunya catalana", com Berga o Vic, aliena i fins i tot repel·lent a la modernitat, com si encara fóssim en els temps dels carlins –no havíem llegit, però, els *Records de la darrera carlinada*, d'un tal Vayreda– o més enrere i tot: "en Olot confiesan casi todos mensualmente", és a dir molt sovint, recordava Francisco de Zamora, que havia visitat la vila el 1787 com a alt funcionari borbònic. També n'havíem sentit parlar com d'una zona volcànica, la qual cosa no era necessàriament temptadora: faltaven molts anys

perquè l'adjectiu "volcànic" s'associés a connotacions positives, com vol fer ara la dita "cuina volcànica", un fenomenal "invent de la tradició".

Però la vida és allò que et passa mentre estàs ocupat fent altres plans, deia John Lennon. I fins fa vint anys, res no em feia pensar que acabaria casant-me a Olot, i casant-me amb Olot ("casar-se" prové, etimològicament, del fet de *parar casa*). Així, fa poc, tot coincidint amb els meus primers seixanta anys, vam decidir comprar un *pied-à-terre* a Olot, i davant l'escepticisme de la Mita, que coneix la meua idiosincràsia barcelonina, m'he trobat convertit en un olotí a temps parcial. Aquest estiu, les circumstàncies del dur confinament que havíem patit i la impossibilitat de viatjar em van empènyer a buscar un refugi, molt més perllongat en el temps del que fora habitual, a la casa de les quinze finestres. Des d'allà dalt, i a través del contacte sovintejat amb la gent, dificultat només per les mascaretes i la limitació explícita de ser un màxim de sis a taula, he tingut un prou bon observatori de l'entorn, encara que, ja ho avanço, una de les primeres coses que em va sorprendre d'Olot és que la gent viu de portes, i de persianes, endins.

És a partir d'aquesta observació de la realitat olotina, vista des de la mitja distància d'un que no és pas d'aquí però que hi té un peu posat, que neix, a suggeriment dels amics d'*El Cartipàs*, una sèrie d'articles (set, em diuen) en què tractaré, amb voluntat de sortir-ne il·lès, i sense cap pretensió de tenir una especial lucidesa, d'oferir unes "impressions olotines" que no sé bé quin abast podran tenir. Totes les societats tenim necessitat, i curiositat, de saber què en pensen, de nosaltres, els que venen de fora. Jo, per la meua banda, miraré, això sí, de tenir present en tot moment aquella sentència, que no puc recordar on vaig llegir, que ve a dir que, quan visites un lloc estrany i t'hi estàs una setmana, en tornar en pots escriure un llibre; si t'hi estàs uns mesos, amb prou feines n'escriuràs un parell d'articles, però si t'hi quedes més temps, la comprensió de la seva complexitat et farà impossible escriure'n res. Esperem que els set articles, un nombre cabalístic, associat a la perfecció, em permetin de situar-me en un punt d'equilibri. Perquè, com diu el meu oncle, "de la família se'n pot dir, però no se'n pot sentir dir".

BREVIARI

A partir del mes de novembre ja es podran consultar en l'aplicació **Arxius en Línia** del Departament de Cultura (<http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>), les descripcions i les imatges digitalitzades dels llibres d'actes del ple dels ajuntaments de les Planes d'Hostoles (1873-1988) i de Santa Pau (1852-1986), que es conserven a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa. En conjunt, són 107 llibres i gairebé 14.000 imatges.

...

El passat mes d'abril, el Memorial Democràtic va inaugurar l'exposició **Els primers exilis de la Guerra Civil, 1936**. La mostra se centra en l'èxode de vora 30.000 catalans durant els primers mesos de la Guerra Civil espanyola cap a diversos indrets d'Europa. Eren persones de la burgesia més benestant, eclesiàstics, industrials, terratinents, pagesos, membres de classes mitjanes i baixes, i joves desertors que van travessar el Pirineu o salpar del port de Barcelona a l'inici de la guerra. L'exposició mostra 8 fotografies i 1 document procedents del fons personal Manuel Malagrida Fontanet, que es custodia a l'ACGAX. Una de les fotografies, on es veu un grup de catalans a bord del vaixell alemany Uckermark que arriba a Gènova, apareix en el cartell anunciador de l'exposició.

...

Del 2 al 30 de novembre, al vestíbul de l'Hospital d'Olot i Comarcal de la Garrotxa, es podrà veure l'exposició **Covid Confinament Olot**. La mostra, organitzada per l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, presenta quinze fotografies amb imatges dels espais urbans buits, dels comerços (la Plaça Mercat, el mercat del dilluns i els supermercats) i dels serveis sanitaris i residencials, preses entre el 14 de març i el 3 de maig de 2020. Els autors són els fotoperiodistes Martí Albesa Castañer (Olot, 1988) i Ramon Buxó Martínez (Olot, 2001), i el fotògraf i tècnic d'imatges de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa Quim Roca Mallarach (Olot, 1970). L'exposició ja es va poder veure a Can Trincheria durant el mes de setembre.

ARTE por José M.ª Mir Mas de Xirós

I CONCURSO DE PINTURA

RAVETA JORDA ESMANZ

Cabe remarcar que este primer certamen oficial organizado por el Consistorio Municipal de nuestra ciudad ha alcanzado una resonancia calitativa y prestigiosa. Si bien el lugar en el cual se ha ubicado la exposición de las obras no reúne las condiciones necesarias de amplitud para dar cabida a la cantidad aportada; no obstante no vamos a hacer ninguna admonición de controversia, puesto que nos hacemos cargo que, debido a la falta de tiempo y a otros motivos imprevistos, no ha sido resuelto el asunto tal como hubiese podido solucionarse equánimamente con más espacio cronológico. Esto, tal vez, ha motivado prejuicios y disgustos y algunas opiniones disconformes, principalmente por parte de aquellos que se han visto desilusionados al no ver sus cuadros colgados en las paredes

nífica de ciudadana labor cultural por parte de la Comisión de Cultura del Excmo. Ayuntamiento olotense. Lo cierto, evidente y efectivo es que se ha celebrado un certamen artístico que dignifica a la ciudad capital de La Garrotxa y de la montaña subpirenaica gerundense. Y sabemos que ha sido vistadísima la exposición.

Ens hauríem de situar en una època, als finals dels anys seixanta del segle passat, quan encara no s'havia produït la multiplicació comercial de les galeries d'art (les quals, més endavant, aprofitant un temps de millora econòmica, van créixer com bolets), i el nombre de pintors professionals es podien comptar amb els dits, a Olot i arreu del país. En aquells dies, moltes institucions, sobretot diputacions i ajuntaments, convocaven concursos de pintura –que solien coincidir amb les festes locals– amb la finalitat de tenir en el programa d'actes una manifestació cultural, alhora que les obres premiades anaven destinades al patrimoni de l'entitat convocant.

Olot no podia ser menys, i la Comissió municipal de Cultura programà per les Festes del Tura un concurs de pintura. Però a Olot aquest simple fet portava intrínsec un matís especial, ja que en aquells moments hi havia a la ciutat un grup de pintors ja consagrats, tots amb possibilitats, per mèrits, de ser distingits amb el premi, i la comissió organitzadora veia que aquesta circumstància, en cas de resultar premiat algun d'ells, podia menystenir el certamen, per allò que s'escombrava cap a casa, i això podia significar un desprestigi per al concurs i per al mateix premiat. També calia, d'altra banda, la presència dels artistes locals, ja que la seva absència es podia interpretar com un menyspreu i un buit per a l'orga-

nització, un fet que el públic difícilment entendria.

La comissió organitzadora, meditant en tot això, va pensar que el prestigi del certamen vindria donat pel prestigi d'un jurat independent, format per personalitats foranes reconegudes en el món de l'art que asseguraven la justa imparcialitat. Van ser escollits un crític de *La Vanguardia* i articulista del tema en moltes publicacions especialitzades, i una senyora, crítica d'art i de programes culturals de Ràdio Barcelona, en aquells moments l'emissora de màxima audiència del país. El jurat es completà amb un servidor, com a representant municipal, i amb el senyor Cuéllar, secretari de l'Ajuntament, com a secretari amb veu i sense vot.

Ens vam reunir a la desapareguda Sala Vayreda, a l'antic edifici dels carmelites, el lloc on hi havia l'exposició de pintures. De bon primer, els reputats crítics ens van preguntar si teníem una llista. Una "llista" és el que portava cadascun d'ells, que no era altra cosa que una relació de recomanats. Sorpresos per la pregunta, vam respondre que no només no dúiem cap llista, sinó que desconexíem aquesta pràctica. Una pràctica perversa, que consistia a deixar fora de concurs tots els que no figuraven a les "l·listes" i tots els que no eren en les dues "l·listes", ja que un jurat no acceptava un recomanat de l'altre. Va resultar que l'únic pintor que era a totes dues "l·listes" era Jordi Curós, però amb una mediocre pintura, impròpia per guanyar un certamen. Tant era així, que els seus mateixos avaladors se sentiren enganyats i exclamaren: "Això és una *boutade*".

A la vista del fracassat resultat, em digueren: "Vostè decideix". I vaig proposar que cadascú de nosaltres elegís secretament cinc candidats, i, en cas d'empat, repetir la votació entre els igualats. I així es feu, i va resultar guanyador un pintor belga establert als Hostalets d'en Bas, amb una obra molt digna que figura al nostre Museu. Tot plegat, per llogar-hi cadires.

ME'N RECORDO / 60

Recordo que les senyoretes Font van demanar a la mare per endur-se'm al Grup Escolar Malagrida: cap drama. Recordo que travessàvem el terreny de can Xipell; les rases dels fonaments de l'edifici actual ens servien d'amagatall quan jugàvem a fet i amagar (en dèiem *la fruta*). Recordo quan van fer el clavoguerram del barri. Recordo haver freqüentat molt la biblioteca de la Mancomunitat, ja derruïda. Recordo les casernes d'enllà del pont de Colom: els soldats venien a esperar les aprenentes de modista del taller de la mare, que em donava una pesseta si li col·lia cent agulles de cap del terra. Recordo que, a l'estiu, moltes noies venien a aprendre tall i confecció: emprovaven al maniquí els seus vestits de paper. Recordo els casals d'estiu al Casal Marià, on jugàvem a la rodanxa amb rutilles. Recordo que compràvem gelats de dos rals. Recordo quan el senyor Pere Puigvert –el primer olotí a tenir TV en una casa particular– i el pare, cansats de dur-nos a banyar al riu, l'any 1953 van decidir

compartir terrenys per fer-hi una piscina. Recordo les parades i atraccions de les Festes i les Fires al carrer Panyó i a la plaça Vayreda. Recordo la negra carrossa de morts tirada per uns cavalls que havia vist ferrar. Recordo que els Primers Divendres de mes dúiem a escola una ampolla amb la llet que no ens havíem pres a casa, perquè la comunió exigia anar-hi en dejú. Recordo la Missió de 1955: els predicadors amenaçaven amb l'infern des de la trona i jo pensava, íntimament, als meus 8 anys, que estaven equivocats, perquè Déu no podia ser cap sàdic. Recordo quan es cobrien les imatges de les esglésies per Quaresma i el folklore de les deseneres en les Quaranta Hores de Setmana Santa i els *papus* de les processons: Olot era molt levític. Recordo que a les processons de l'octava de Corpus, el pare duia el tàlem a la dels Caputxins (on servidor feia part de l'escolania). Recordo quan s'inaugurà l'antiga Plaça Mercat i el barri de Sant Pere Màrtir. Recordo que, al

carrer dels Dolors, hi havia Correus i la impremta Aubert: trobava màgic veure sortir d'una màquina centenars de còpies d'una esquila. Recordo la bolera i els futbolins de Ca l'Arau i les dutxes amb aigua gèlida en acabar-hi els partits de bàsquet. Recordo que, al mig de la plaça Estrella, quan s'hi plantà l'actual avet, per Nadal van voler-hi posar a la punta un estel de llums i no va aguantar (encara es nota). Recordo que els Reis em van dur una bicicleta que em va fer molta il·lusió; amb el temps, al taller del vell Baus, vaig descobrir que era de segona mà i que ell l'havia repintat. Recordo que un diumenge sense cinema, per a mi, no era diumenge. Recordo que anava a comprar a dues botigues de queviures del carrer Vilanova, equidistants de casa: ca la Catalina, tocant a la ronda Fluvià, i can Xarló, a tocar del Parc Vell o plaça Clarà. Recordo que, per Sant Lluç o pel Tura, miràvem de colar-nos a les curses de braus. Recordo...

LLUÍS BUSQUETS I GRABULOSA